

برنامه گروه آناتومی

مقدمه:

تاریخچه گروه آناتومی در دانشکده‌های پزشکی همزمان با تأسیس دانشکده‌های پزشکی در ایران و جهان می باشد. در تاریخچه تأسیس دانشکده‌های پزشکی اولین گروهی که تأسیس شده است گروه آناتومی می باشد. به عبارتی آناتومی اصلی ترین گروه پایه و اساس پایه پزشکی در دانشکده پزشکی است. در روند توسعه علوم پزشکی بویژه علوم پایه پزشکی حوزه‌های مختلفی اضافه شده ولی نقش علوم تشریحی هم چنان برجسته باقی مانده است. زیرا با توسعه تکنولوژی‌های نوین حیطه‌های آناتومی نیز توسعه یافته است. اگر آناتومی از سلول تا بدن آدمی تلقی کنیم. امروزه علاوه بر ماکروسکوپیک آناتومی میکروسکوپیک آناتومی (بافت شناسی) با پیدایش انواع میکروسکوپیها و مطالعات ریزبینی جزئی از حوزه‌های علوم تشریحی (آناتومی) شده است. امروزه با استفاده از میکروسکوپ الکترونی علاوه بر مطالعات بافتی ساختارهای درون سلولی هم جزء حیطه‌های آناتومی مورد مطالعه قرار می گیرد. از طرف دیگر فرآیند نحوه رشد هر موجود زنده از جمله انسان محور دیگر حوزه آناتومی می باشد. در این قلمرو علاوه بر فرآیند شکل گیری جنین و نحوه ارگان‌زایی و اثر عوامل تراتوژن بر جنین، موضوع نحوه اثر ژنها بر ایجاد ارگان ها در قبل و بعد از تولد، رشد بعد از تولد هم جزء حیطه‌های آناتومی قرار گرفته است.

در دو دهه اخیر مسئله evolution و یا همان تکامل و تکوین نیز در دپارتمانهای آناتومی تحت عنوان evolutionary anatomy مورد مطالعه جدی قرار گرفته است و از طریق این نوع مطالعات حتی نوع نگرش به برخی از بیماریها تغییر یافته و مداخلات درمانی نیز تحت تأثیر قرار گرفته است.

حوزه آناتومی ماکروسکوپی نیز مورد بازنگری جدی قرار گرفته است. و مباحثی تحت عنوان Functional Anatomy و Clinical Anatomy در زیر مجموعه‌های دپارتمان علوم تشریحی (آناتومی) گسترش یافته است و حتی کنفرانس‌هایی تحت عنوان Clinical Anatomy در جهان در حال برگزاری است. که هدف آن کاربرد کلینیکی آناتومی برای دانشجویان پزشکی، دستیاران، فلوشیپ‌ها، دندانپزشکان و سایر رشته‌های دیگر حوزه پزشکی است.

موضوع نحوه آموزشی آناتومی نیز از دیر باز حتی دوران‌های قبل توسط کسانی مانند بقراط، ابوعلی سینا، جالینوس و ... مورد توجه جدی قرار داشته است. ابوعلی سینا کتابی دارد تحت عنوان خلاصه التشریح که در این کتاب علاوه بر قانون که موضوعات آناتومی را بررسی می کند در این کتاب نحوه آموزش آناتومی را مورد توجه قرار گرفته است.

امروزه حتی مجلات علمی تحت عنوان Education in Anatomy منتشر می شود و از تکنولوژی‌های نوین مانند Imaging Plastination, در آموزش آناتومی استفاده می شود.

روش های تدریس هم تغییر یافته و آموزش در گروه های کوچک ،

CBL,PBL (Case Base Learning) از جمله روش های رایج در دانشگاه های معتبر می باشد .

نیاز گروه های بالینی به گروه های علوم پایه، و نگاه کاربردی آموزشی و پژوهشی در علوم پایه بخصوص آناتومی ارتباط مستمر بین گروه آناتومی و سایر گروه های بالینی و پایه را الزامی می نماید .

باتوجه به مطالب فوق و با در نظر گرفتن تولد دوباره دانشگاه علوم پزشکی ایران و فرصت بدست آمده و امکانات آزمایشگاهی و تجهیزاتی مناسب حوزه های جدید علوم تشریحی در این دانشگاه گسترش یابد.

موضوع دیگر تأثیرگذار در برنامه های گروه های آموزشی دانشگاه، تأثیرگذاری نقشه جامع علمی گروه می باشد که افق توسعه علمی کشور را ترسیم کرده است.

به نظر می رسد برنامه های گروه آموزشی آناتومی می بایستی ضمن توجه به تحولات جهانی این علم و نگاه به آینده این رشته در جهان، در سطح دانشگاه نیز بتواند در راستای سیاست ها و اجرایی شدن سیاست های دانشگاه و نقشه علمی کشور باشد. لذا باتوجه به مقدمه فوق برنامه های گروه آناتومی در سه حوزه اهداف و سیاستها، استراتژیها و برنامه های اجرایی بشرح ذیل تقدیم می گردد :

الف- سیاستها و اهداف اصلی گروه

1- انتظار می رود در پایان دوره 4 ساله گروه آناتومی رتبه 500 جهان را دارا باشد.

2- در حوزه هایی از آناتومی، گروه آناتومی دانشگاه علوم پزشکی ایران یکی از گروه های مطرح در سطح منطقه باشد .

3- در دوره پایانی چهار ساله گروه آناتومی برترین گروه آناتومی کشور بوده و حداقل در 2 حوزه گروه مرجع کشور باشد .

ب - استراتژیهای اصلی گروه با توجه به سیاستها و اهداف گروه به شرح ذیل است :

1- برقراری ارتباط منظم علمی و آموزشی بین گروه علوم تشریح و گروه های بالینی بخصوص گروه های جراحی، داخلی ، پاتولوژی و رادیولوژی

2- برقراری ارتباط منظم علمی و آموزشی افقی بین گروه آناتومی و گروه های علوم پایه

3- توسعه تحصیلات تکمیلی: در حال حاضر علاوه بر مقطع Ph.D. و فوق لیسانس آناتومی، رشته بیولوژی تولید مثل توسط

این گروه ایجاد شده است و نیاز به رشته های جدیدتر می باشد از جمله سیستم بیولوژی و فلوشیب Clinical and surgical Anatomy.

4- گسترش برنامه های Integraton در آموزش رشته پزشکی

5- برقرار ارتباطات بین المللی با دانشگاه های معتبر به منظور تبادل تجربیات و دانشگاه های منطقه به منظور گسترش نفوذ علمی ایران .

6- گسترش ارتباط با گروه‌های آموزشی آناتومی دانشگاه‌های داخل کشور به منظور کمک به تقویت زیرساخت‌های آناتومی

کشور

7- ایجاد گسترش حوزه‌های جدید علوم تشریح

اقدامات اجرایی:

اقدامات اجرایی در طول برنامه چهار ساله در چهار بخش ساختار، پژوهش، آموزش و ارائه خدمات بشرح ذیل است.

الف- در حوزه ساختار

1- تغییر نام گروه آناتومی به آناتومی و بیولوژی پزشکی باتوجه تحولات وسیع در حوزه علوم سلولی و آناتومی در خیلی از

دانشگاه‌های دنیا این گروه تحت عنوانین:

Anatomy and Developmental ،Anatomy and Medical cell Biology ،Clinical anatomy

و... Biology

2- با ایجاد سه Division (بخش) در گروه که عبارتند از:

Functional and clinical anatomy - که مقدمات ان شامل بازسازی سالن تشریح، اختصاص و تجهیز فضای 200

متری جهت clinical anatomy از قبل فراهم شده است. همچنین در راستای اجرای طرح مذکور یک برنامه عملیاتی تهیه

شده که دراختیار مسئولان دانشگاه قرار گرفته است. از طریق این واحد ضمن آموزش بیشتر دانشجویان پزشکی، دستیاران، دوره های

فلوشیپ، دوره های آناتومی بالینی و جراحی میکروسکوپی را طی خواهند کرد (این واحد با همکاری گروه های بالینی توسعه خواهد

یافت).

Neuro anatomy division - با توجه به امکانات آزمایشگاهی و گرایش همکاران عضو هیئت علمی در طول سالیان

گذشته

- بخش بیولوژی پزشکی و بافت شناسی (medical Biology and histology) : با در نظر گرفتن گسترش

مطالعات سلولی و بیولوژی پزشکی در دانشکده های پزشکی

ب- حوزه پژوهش

1- توسعه آزمایشگاهی تحقیقاتی

2- افزایش انتشار مقالات در مجلات عملی پژوهشی بخصوص مجلات با Impact بالا

3- ایجاد دوره Post doct (پسا دکترای) در گروه آناتومی

4- برگزاری یک کنگره منطقه ای با توجه به تجربیات موجود که آناتومی ایران در سطح آسیا شناخته شده است. لازم به توضیح است که پنجمین کنگره آسیا و اقیانوسیه آناتومی در پنج سال پیش توسط گروه برگزار گردید و هم اکنون اینجانب جزء هیئت مدیره انجمن بین المللی آسیا و اقیانوسیه هستم. هدف از این کنفرانس نفوذ علمی ایران در سطح منطقه و برقراری ارتباط علمی با کشورهای همجوار و منطقه ای است.

5- گسترش تحقیقات در حوزه های جدید با همکاری مراکز تحقیقاتی و گروه های آموزشی علوم بالینی و پایه (تحقیقات بین رشته ای)

6- برگزاری کارگاه مقاله نویسی، روش تحقیقات برای تمامی اعضاء هیئت علمی که تا بحال این دوره ها را طی نکرده اند.

7- تعامل و درگیر کردن اعضاء هیئت علمی در مجامع بین المللی و بخصوص مدیریت کنگره ی جهانی از جلسه کنگره جهانی آناتومی در پکن (چین)

8- تعریف و اجرای پروژه های تحقیقاتی مشترک بین دانشگاه علوم پزشکی ایران وسایر دانشگاه های معتبر جهان

9- تعریف و اجرای پروژه های تحقیقاتی مشترک بین دانشگاه علوم پزشکی ایران و دانشگاه های منطقه ای

10- پذیرش دوره های فرصت های مطالعاتی از کشورهای منطقه با همکاری معاونت بین الملل دانشگاه

11- توسعه بانک مغزی brain bank

ج- حوزه آموزش

1- برنامه ریزی و اجرای مجدد برنامه آموزش Integration و رفع نواقص برنامه Integration که از قبل اجرا می شده است.

2- استفاده از تجربیات دانشگاه اوتاوا در کشورکانادا در اجرای برنامه Integration با توجه به ارتباط دو جانبه بین دو دپارتمان

3- برگزاری کارگاه های روش های نوین آموزش آناتومی. به اطلاع میرسانم که تا کنون دو کارگاه آموزش روشهای نوین آموزش آناتومی با همکاری بخش آناتومی دانشگاه اوتاوا کشور کانادا برگزار شده است.

4- تغییر در روش آموزش دانشجویان پزشکی از روش کلاسیک و سنتی موجود به روش های آموزشی گروه های کوچک و PBL و CBL(Case Base Learning)

- 5- توسعه روش های عملی آموزش دانشجویان، در حال حاضر کاداور و مولاژ به عنوان اصلی ترین روش آموزش عملی است ولی روش های جدید با استفاده از تکنیک های موجود مانند موضوعاتی تحت عنوان Living Anatomy با استفاده از سونوگرافی و همینطور آموزش آناتومی سطحی مطرح است.
- 6- توسعه واحد Plastination که از سالها قبل در پردیس همت ایجاد شده است و استفاده از آن در آموزش دانشجویان دانشگاه و همچنین در اختیار قرار دادن این محصولات کمک آموزشی به سایر دانشگاه ها
- 7- پذیرش دانشجوی خارجی در مقطع Ph.D. و فوق لیسانس آناتومی با همکاری معاونت بین الملل دانشگاه
- 8- ایجاد رشته System biology در صورت موافقت مسئولین دانشگاه
- 9- ایجاد دوره Post graduate diploma در آناتومی جراحی (Post graduate diploma on surgical anatomy) برای افراد Ph.D. آناتومی و جراحان و دستیاران جراحی
- 10- توسعه و تکمیل آزمایشگاه های تحقیقاتی رشته بیولوژی تولیدمثل
- 11- استفاده از روشهای نوین در تدریس کلاسی و استفاده از نرم افزارهای سه بعدی آناتومی و آناتومی مقاطع و کلینیکال آناتومی

د- حوزه ارائه خدمات

به نظر می رسد یکی از مشکلات اعضاء هیئت علمی گروه های علوم پایه و از جمله آناتومی عدم استفاده از آنها در حوزه های ارائه خدمات می باشد. با توجه به توانائی هایی که اعضاء هیئت علمی آناتومی با گرایش های مختلف دارند می توانند در ارائه خدمات هم نقش داشته باشند که این موضوع علاوه بر تأمین منابع مالی به دلیل پائین بودن سطح حقوق به تغییر نگرش آنها در آموزش و پژوهش هم می انجامد.

در این بخش در حال حاضر برخی از افرادی که در حوزه بیولوژی تولیدمثل توانایی پیدا کرده اند در واحدهای IVF فعال هستند می توان از توانایی همکاران آناتومی در واحدهای Cell therapy در آینده و حتی در موارد مشاوره های Clinical anatomy استفاده نمود.

مورد تعهد		همکاری بین رشته ای	فیزیکی	منابع مالی (داخلی و خارجی)	ی	اقدامات عملی	راهبردهای آموزشی
توانمندسازی دستیاران پزشکی و متخصصین	97	همکاری با جراحی مرحله سایر گروهها	سالن تشریح	منابع داخلی	اعضا هیئت علمی گروه و پزشکان	راه اندازی بخشهای جراحی میکروسکوپی تشریح	توسعه آناتومی بالینی و جراحی میکروسکوپی
تولید نمونه های پلاستینه و در اختیار محصول به دانشگاههای کشور	فعالیت از ابتدای 93 پلاستینه 1 96	پزشکی قانونی	سالن تشریح	دانشکده پزشکی	اعضا هیئت علمی گروه- کارشناسان	راه اندازی و تکمیل کردن پینه از جمله خرید یخچال استی و جرتقیل جابجایی اجساد که بر روی یخچال سوار می شوند oven	توسعه واحد plastination
					اعضا هیئت علمی	کسب موافقت	تغییر نام گروه به گروه آناتومی و بیولوژی پزشکی
	96			گروه آناتومی	اعضا هیئت علمی	خرید نرم سه بعدی آناتومی همراه با آناتومی رادیولوژی و اقدام به نصب این نرم افزار در سایت گروه آناتومی	افزار های سه بعدی و روش CBL پزشکی

تعهد deliverable		همکاری بین رشته ای	فیزیکی	منابع مالی	منابع انسانی	عملی	راهنمای آموزشی
توانمند سازی متخصصین بیولوژی تولیدمثل جهت فعالیت آموزشی و پژوهشی در مراکز ناباروری و حوزه تحقیقاتی طب تولیدمثل	97	همکاری با - فلو نازایی- گروه ژنتیک ایمونولوژی	فضای فیزیکی آزمایشگاه IVF بیمارستان اکبرآبادی	تعدادی از تجهیزات از بودجه بهداشت به مراکز ناباروری تهیه می شود	اعضای هیات علمی آناتومی (بیولوژی تولیدمثل)	دستگاه های آزمایشگاه IVF بیمارستان جهت بالین	توسعه زیرساخت های آموزشی در راستای بهبود آموزش بالینی در بیولوژی تولیدمثل